

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

Адрес: София, ц. ул. „Св. София“ № 2 тел. 8-29-83 сметка 110-11 БНБ — Софийски градски клон

Негово Светейшество АЛЕКСИИ Патриарх Московски и на цяла Русия

ПЕТНАДЕСЕТ ГОДИНИ СЛАВНО ПАТРИАРШЕСТВУВАНЕ

„Яко на Мя упова... прославлю его, долготел-
дний исполню его и явлю ему спасение Мое“ —

Пс. 90:14—16.

През април 1953 г. Руската православна църква отпразнува, с благодарствени към Бога молитви, 40-годишното служение в архиерейски сан на своя първосветител, Светейшия Патриарх Московски и на цяла Русия Алексей.

През ноември 1957 г. беше тържествено отпразнувана 80-годишнината от раждането на Светейшия Алексей; по тоя случай нему беше засвидетелствувано особено внимание от Съветското правителство и други обществени места.

През май 1958 г. в Москва се състояха църковни тържества по случай 40 години от възстановяването на патриаршеския институт в Руската православна църква; в тези тържества взеха участие представители на всички православни църкви, както и на някои други християнски изповедания.

През този месец Руската църква чествува нова светла дата: на 4 февруари се изпълниха 15 години от интронизацията на Светейшия Патриарх Алексей. Ето още един повод за оглеждане на изминатия път и оценка на достиженията. За нас, почитателите на Светейшия Патриарх Алексей от страна на Българската православна църква, това е подходящ случай да изтъкнем високите качества на мастития юбиляр и да изразим още един път на нашата велика старша сестра синовни и братски сърадвания. Защото нейните постижения са и наши и нейната слава не може да не радва и нас.

„Задето той Ме възлюби... ще го прославя, ще го наситя с дълги дни и ще му явя Моето спасение“. Тези думи от 90-тия псалом, който е химн на небесното покровителство и водителство на праведниците и на всички послушни Богу, най-добре разкриват жизнения път на Светейшия Патриарх Алексей, като човек от ранни години отдал себе си в служба на св. Църква. И нека веднага подчертаем, че това е едно основно качество на неговата личност: пълно упование в Бога, чутко прислушване и мъдро узнаване „от опит, коя е благата, угодна и съвършена воля Божия“ (Рим. 12:2), за да я изпълнява с трогателна преданост. Без това качество никой клирик не може уверено да ходи по правия път и особено никой първосветител не може сигурно да води повереното му стадо и да остави трайни следи на мъдър и достоен иерарх.

Роден е на 9. XI. 1877 г. в Москва. От малък получил добро възпитание, основно усвоил трите главни европейски езици: френски, немски и английски; завършил лицей, юридически факултет и — по силно сърдечно влечение — духовна академия; смирено склонил глава, като студент от III курс на Академията, пред свещения обет на монашеството; 2 години инспектор, 7 години ректор на семинария, 17 години викарен епископ и управляващ епархии, 5 год. архиепископ Новгородски, 12 години митрополит Ленинградски и 15 години

Патриарх Московски — ето послужният списък на Светейшия Алексей. Зад това външно изброяване на длъжностите, които той е заемал и заема, се крие един дълбок живот, изпълнен с труд, с непрегнати борби, с непрестанно внимание, с молитвени подвизи, с призоваване на Божията помощ за преодоляване на множество трудности. Върхната точка на тези изпитания съставлява страшната блокада на Ленинград: 900 денонощия в тъмнина, без вода и хляб, без отопление в люти студове, с ежечасни жестоки бомбардировки, с непрекъснати пожари и разрушения, с трупове на убити. През ония тежки дни митрополит Алексей, като добър пастир, който полага душата си за овците, е постоянно в храма: всеки ден той служи молебени и литургии, сам, без дякон, защото всички годни са на фронта, подпомаган само от престарели свещеници, стари хора и деца. Силно изтощен, той всеки ден причастява стотици вярващи, бледни от глад, залитащи от слабост. Като ги причасти, той ги утешава с архипастирско слово, което устно и чрез печата се носи из града, из епархията, достига дори до фронта. След службата, той излиза на улицата, за да окуражи защитниците на града от варварските въздушни нападения...

Получила възможност едва в съветско време да уреди един свой първостепенен вътрешен въпрос — възстановяването на патриаршеския институт — Руската църква, след благополучното завършване на Великата отечествена война, получава нови широки възможности за развитие и растеж вътрешно и външно. Преди своята кончина мъдрият патриарх Сергей написва завещанието си, в което посочва за свой приемник Ленинградския митрополит Алексей. Вслушвайки се в това указание, Поместният събор на Руската църква на 2. II. 1945 г. единодушно избра и на 4. II тържествено интронизира митрополита Алексия за Патриарх Московски и на цяла Русия.

От тогава в продължение на 15 години Светейшия Алексей води кораба на великата Руска православна църква, води го с умение и мъдрост, свойствени на помазани от Св. Дух водачи.

През това именно време Руската църква многократно укрепна вътрешно и външно, както неизменно порастна в мощ и авторитет и нейната велика родина. През това време стана пълното ликвидирание на живоцърковниците, тая страшна язва за Руската църква; през това време почти всички руски задгранични църкви покаянно наведоха глава пред Майката-Църква; през това време стана присъединяването на злополучно отпадналите от Православието унияти в Буковина; през това време, с енергичното съдействие на Светейшия Алексей, бе дигната българската схизма; през това време получиха автокефалия Полската и Чехословацката православни църкви, а младата Унгарска православна църква бе взета под отеческото по-

кровителство на Московската патриаршия; през това време стана отварянето на средни и висши учебни заведения: 8 семинарии и 2 академии, които до сега са дали няколко хиляди випускници, с което свещенослужителският кадър на Руската църква е стабилизирал; през това време Руската църква укрепил връзките си с другите автокефални православни църкви и с останалите християнски изповедания; Светейшият Алексий лично направил братски посещения на почти всички православни църкви — на Българската два пъти, — а тези последните, чрез своите глави и високопоставени делегати, постоянно гостуват на Московската патриаршия. Авторитетът на Руската църква пред очите на целия свят извънредно порастна: тя е търсена, с нейния глас се считат, тя е знаменосец на вселенското християнство. И нейният глас е братски глас, нейният път е път мирен и творчески, път на дружба и взаимопомощ върху основата на Евангелието и Преданието на Църквата Христова.

Една от най-положителните общочовешки прояви на Руската църква през това време, това е нейният висок и решителен глас против войната, нейната неуморна дейност в защита на мира. И тук тя държи първенство между всички църкви. Нейното държане по тоя въпрос е одобрявано и следвано от всички православни църкви; към него открито се присъединяват почти всички протестантски деноминации в капиталистическите страни, Англиканската църква, Старо-католическата църква, дори в много случаи Римо-католическата църква, както и много от останалите религиозни организации в света. Идеята за мира е извънредно скъпа за Съветския съюз. Не напразно първият декрет на съветската власт е за прекратяване на войната и за мирното разрешаване на всички спорни въпроси, каквито и да са те. Човечеството векове наред е плащало тежък кървав данък за неспазването на този принцип, а в наше време то даде най-много жертви, както и Съветската страна. Затова тя с такава енергия се стреми да спаси човечеството от беса на нова световна война и за вдвояването на траен мир на земята. Затова тя така високо цени всички дейци в защита на мира. Затова тя така топло изказа висока признателност на Патриарха Алексия и два пъти го награди с висок орден: първия път след завършването на Отечествената война и втори път по случай неговата 80-годишнина.

Светейшият Алексий сега е на 82 години. Минал през суровата, но благодатна школа на монашеството и на пастирското служение на по-малките во Христе братя, днес той е живото олицетворение на дълбокото благочестие на руския вярващ народ, на неговото високо съзнание за необходимост от живот в Христа — живот на мир, на братско единение на всички вярващи и на всички люде, на беззаветна любов към Родината. Благосклонен и достъпен, но възискателен към своите подчинени; благоговееен, проникновен, съсредоточен като богослужител; стегнат, прост и ясен като проповедник, безусловно предан на каноните и догмите на св. Православна църква, с цялостно православно мировъзрение, без никакви колебания, с безукоризнена лична нравственост и постоянна самосъбраност и благонастроеност — ето качествата, които навсякъде са създавали и създават прекрасен

авторитет на Светейшия Алексий и му спечелват любовта и уважението не само на милионите вярващи руски люде, но и на всички чужденци, които са имали съприкосновение с него.

Синовно пожелавайки на този истински духоносен Старец и Ангел-Хранител на Руската църква още дълги-дълги години да я възглавява и ръководи в слава и възход, нека завършим нашето кратко жизнеописание с извадка от приветствия адрес, поднесен му от името на епископата и вярващите в деня на неговата 80-годишнина.

„Размисляйки за неизповедимите пътища на Божествения Промисъл, Който Ви постави за Кормчий на Руската църква, ние в този ден естествено правим преглед на Вашия живот, който ни дава нагледен пример на Божие водителство и заедно с Вас въздаваме слава и благодарение на Бога за всичко, което бе дадено Вам, а чрез Вас и на св. Руска църква. От млади години Вашето сърце се насочи към Христа и съблазните на този свят се оказаха безсилни пред Вашето вътрешно теготение към духовен живот... Вашето служение на Църквата Божия, осъществявано в трудни обстоятелства, беше оня път, по който Бог Ви доведе до престола на Московските и на цяла Русия първосветители.

Съвсем неотдавна, по случай 10-годишнината от Вашата интронизация, нам беше дадено да свидетелствуваме „за Божието благоволение към Вашия стремеж да запазите апостолската чистота на Църквата и църковното единство, да очистите коритото на църковния живот от подводни камъни, нарушаващи неговото спасително течение, да издигнете пастирството на висотата на подвига и да помогнете на човечеството да намери истинския мир, възвестен от ангелите при раждането на Богочовека Христа“.

Тогава ние, празнувайки десетилетието на Вашето патриаршеско служение, посочвахме делата и намеренията, украсяващи Вашето водителство на църковния Кораб. А сега ние искаме да посочим ония свойства на Вашата личност, които са необходими за ръководството на църковния живот в съвременните условия.

Главното от тези свойства, това е Вашата преданост на Божествената воля, която ни е открита в Закона Божи и според мярката на нашето достоинство се открива в събитията и обстоятелствата на нашия живот. Постигайки тяхната връзка и същност, Вие познавате що е воля Божия и я следвате в своите действия и решения в полза на Църквата.

С покорността на волята Божия у Вас е тясно свързано и друго свойство — смиреномъдрието, което е тъй необходимо за оградане на църковния живот. Но ние говорим това не за Ваша похвала, а като изпълнение на апостолския призив — да се облечем в смиреномъдрие, което съчетава нашата преданост на волята Божия с дейно изпълнение на същата.

Отрадно ни е също така да свидетелствуваме за това, че във Вашето лице благодатта на апостолското ръкоположение се пази в създ здрав, чист и благолепен, из който тя се излива върху поставяните от Вас служители на Църквата и върху всички верни нейни чеда.

И не по-малко приятно ни е да виждаме Вашия стремеж „да запазвате единството на духа чрез

връзките на мира“ (Ефес. 4:3), за което свидетелствуват и Вашите усилия за събирането на разпръснатите ѝ чедя, Вашите посещения на другите православни църкви и Вашата дейност в защита на мира.

Въздавайки дължимото на Вашата личност и на всички Ваши трудове в полза на Църквата, ние се молим, щото „Бог на мира... да Ви направи съвършени във всяко добро дело, за да изпълните

волята Му, като върши у Вас каквото Му е угодно, чрез Христа Исуса; Нему слава во веки веков. Амин“ (Евр. 13:20—21)¹.

Архимандрит Методий

¹ „Журнал Московской Патриархии“, 1957, № 11, стр. 7—9.

За църковната дисциплина

Човекът живее в организирано общество. Тук отделните единици си помагат за удовлетворение на своите нужди. Всеки човек отдава своите способности, като в замяна на това се ползува от дарбите и услугите на другите хора. На тази основа се крепи съвременният социален живот.

Този обществен живот може да се развива правилно, само когато е обоснован на известен ред и правила. Без дисциплина не може да има успех никоя обществена организация.

Що е дисциплина? — Думата произхожда от *discipulus* — възпитаник, а един авторитетен международен речник добавя, че това са правила от поведението общи за всички, които съставляват част от едно цяло. Дисциплината е като солта — тя заздравява обществения живот, затяга единодушието между хората. Да си дисциплиниран служител означава, доброволно да се подчиниш на един общ ред, отказвайки се от някои свои лични желаниа и интереси, за да се запази благо на обществото.

Да вземем пример от устройството на човешкото тяло! Сърцето, белите дробове, бъбреците и далакът работят по съвсем самостоятелен начин. И в същото време всички те са подчинени на нервната система, подчиняват се на най-тихия ѝ намек, и при това са в прекрасно състояние! „Най-голяма свобода и в същото време свършена зависимост!“ Това трябва да е и девизът на човека, като член на обществото. Бог е дал на всекиго одного от нас отделни дарби, поставил ни е особени задачи, определил ни е специално поле за дейност, предоставил ни е пълна самостоятелност. И все пак, нашето щастие се състои в това, да бъдем във връзка с другите, да се подчиняваме на общи задачи, идеали и ръководство в името на постигането на общото благо.

Себедисциплината е основа на дисциплината. Чрез нея можем най-добре да видим своите дела по отношение благоденствието на обществото, в което живеем. Ако човек не контролира себе си добре, той се излага на опасността да стане роб на своите най-низки страсти. Чрез дисциплината идва красотата — физическа и духовна.

Християнската църква, като изрядна организация си има свои норми, правила и разпоредби, изпълняването на които води към свят, богоугоден и душеспасителен живот. В християнското общество не може да има анархия и безпорядък, а цари строга, удивителна организираност, ред, който под-

помага достигането на поставените религиозно-нравствени задачи.

Редът и устройството в Църквата са положени от нашия Пастиреначалник Господ Исус Христос. Още през време на земния Си живот Спасителят избрал дванадесет Свои апостоли и тем поверил управлението на Своята Църква. От Апостолския събор в Иерусалим се вижда, че св. Апостоли единодушно ръководили основаната от Христа Църква. Църковната история ни повестува, че техните приемници — епископите и свещениците — продължили делото им.

В Църквата може да има само просветена дисциплина. Дългът, изпълнението на заповедите не трябва да бъде бремене за църковнослужителите, а източник за душевна наслада. Християнската дисциплина се таи не толкова в Устава, в правилника за вътрешния ред, колкото в душата и ума. Основен принцип на дисциплината в Църквата е любовта към Бога и към ближния, принципът на доброволното носене един другиму теготите, та по този начин да изпълним закона Христов (Гал. 6:2).

Някои съвсем неправилно считат, че дисциплината поставя задължения само на по-малкия служител, а по-големият е освободен от нея. Дисциплината, със своите изисквания и задължения, е еднакво валидна за всички служители. Пред очите на Господа всички ние сме равни, всички сме длъжни един другиму да служим и, служейки един другиму, да служим на Господа. „Не се грижете всеки само за себе си, но и за другите“ (Филип. 2:4).

Достоиният християнски началник знае, че величието на християнина се цени не по мястото, което заема, не по поста, който му е поверен, а по това, проявява ли и доколко любов към своите ближни, добре ли изпълнява дълга си към другите човеци, служи ли им себежертвено. Никой ръководник не може да владее душите на хората, ако не се научи да им служи, да ги обича, да ги оощастливява. Нали нашият Спасител ни завеща: „Син Човеческий не дойде, за да Му служат, но да послужи и даде душата Си откуп за мнозина“ (Марк. 10:45). Топлото, внимателно посрещане и грижливото изслушване в повечето случаи имат по-голяма стойност, по-голяма сила и възпитателно въздействие, отколкото получената материална облага. Колко правдиви са размислите по този въпрос на Негово Светейшество Българския патриарх Кирил: „В горните области на духа е така: колкото човек по се издига, толкова е по-близо до чове-

ците. Чрез любовта той ги вижда съвсем близу, познава ги, разбира ги, радва се и страда с тях.

Човек може да стои на високо място във външния живот, а духовно да е низко. Високото място във външния живот, обаче, не е пречка за духовно издигане. Който има някаква преднина — обществена и културна — а и духовно стои високо, той може да бъде много полезен на хората, защото ще им служи със своята обич. Те няма да се стопяват пред погледа му в сива и безлична тълпа, а ще бъдат живи човеци, към които той има дълг“ („При извора“, т. I, стр. 111). „Заел ли е някой голямо и важно място в живота, не бива да смята, че е голям, поради външната зависимост на хората от него. Хората не зависят от него, а от мястото, което е заел. Искан ли да е истински голям човек, трябва да разбере смисъла на тая зависимост и да не отнася към себе си това, което принадлежи на заетото от него място. Колкото повече хората се нуждаят от него, толкова по-голям е дългът му да им служи. Самозабрави ли се, той ще започне да властвува и ще занемари дълга да служи. И да е бил някога голям, той е загубил големството си, защото самозабравилият се в никакъв случай не е голям човек“ (пак там, стр. 209).

От друга страна, в живота не може всички да са ръководители. Нали няма оркестър, който да се състои само от първи цигулки! В големия оркестър на живота повечето хора свирят на втора цигулка или на други инструменти. Но, в това няма нищо обидно. Само с един инструмент не става оркестър, не е възможно да се постигне хармония, дълбочина, вариация. Всеки служител, независимо от това какво място заема, със своята добротворна дейност, допринася много за общата хармония, за преуспяването на дадена организация. Св. ап. Павел ни съветва: „Нека всеки да смята другия погорен от себе си“ (Филип. 2:3). Това значи, да си готов да отстъпиш първото място на другия, когато това е възможно. Християнинът трябва да се възхищава и да възхвалява качества на другия, дори, ако е необходимо, да отстъпи назад, та други измежду братята да имат преднина. В „Завета на Св. Иван Рилски“ се казва: „Ако всички почнете да желаете началство и председателство и да станете игумени, наставници и учители, ще се разцъфтят у вас крамоли, препирни, спорове, кавги, надпревар-

ване, клевети, омрази, завист и други неприлични за християните страсти. Тогава ще стане ясно, че няма Христа сред вас, тъй като Христос не е учител на раздори и несъгласия, но на мир и съединение. Той се моли на Бога и Отца за Своите свети ученици, да бъдат едно, т. е. единомислени и не само те, но и всички, които чрез тях вярват в Него, като казва така: „Отче Свети, запази ги в Твоето име да бъдат едно, както сме и ние“, и пак: „не само за тях се моля, но и за ония, които по тяхното слово повярват в Мене — всички да бъдат едно“ (Иоан. 17:20). Също така и вие бъдете едно, имайте мир в себе си, защото Христос говори на учениците Си: „Мир ви оставям, Моя мир ви давам“ (сп. „Православен мисионер“, кн. 2/1946 г., стр. 126).

Във връзка с иерархическия ред в Църквата, дисциплината не се гради главно върху административни наредби, а се прелива в принципа на послушанието към църковните служебни авторитети, на по-малкия към по-големия, послушание от което лъха любов към ближния. Точно това е и значението на ап. Павловите думи: „Покорявайте се на наставниците си и бъдете послушни“ (Евр. 13:17).

Ето някои по-важни изисквания на църковната дисциплина към свещенослужителите: 1) да отслужват редовно Св. Литургия и да извършват всички таинства и чинодействия по желание на енорияшите си; 2) редовно да проповядват; 3) да се явяват на събрания, свикани по нареждане на епархийския Архиерей; 4) да живеят в енорията си и да не се отлъчват от нея без разрешение на началството си (чл. 155 от Устава на Българската православна църква); 5) да водят правилно и редовно църковно-енорийските книги; 6) да не пиянствуват, да не сквернословят и да се държат прилично в служебните си и частни отношения (чл. 188 от Устава на БПЦ).

Основаната от Господа Исуса Христа Църква е богочовешки институт тук на земята. Нейната задача е да спасява човешки души.

Тази задача Църквата постига чрез благодатните свети Таинства и чрез изпълнението от всички пастири и пасоми на установения църковен ред и дисциплина.

Прот. Панайот Памуков

Участието на някои търновски манастири в нашите въстанически движения

Нашите манастири, запазили се в гънките на Балкана, през време на робството били не само духовни светилници, но и огнища, от които са изхвъркнали искри за нашето освобождение. Особена заслуга имат някои манастири в Търновския край, където спомените за старата ни свобода били най-живи. Зачестилите войни, които Русия водела с турците през миналия век, раздвижили българите. Руско-турските войни от 1806—1812 г. и от 1828—1829 г., както и освобождението на Сърбия и Гърция, засидила вярата у българите, че е дошло време и за тяхното освобождение.

Първ опит за въстание в Търновско е този на Мамарчев. След Одринския мир (1829 г.) Мамарчев бил назначен от русите за кмет на Силистра, който град те задържали, докато турците изпълнят условията на мирния договор. Мамарчев стоял в Силистра, но мисълта за освобождение на България не го напускала. Той се сблизил с търновеца Велчо Атанасов и му изявил своя план за освобождение на България. В Търново бил съставен комитет от Велчо Атанасов, Никола Гайтанджията, Желязко Бакърджията, Иванак Ионков и Андон Никопит. Събранията на заговорниците ста-

вали в Плаковския манастир. Велчо бил определен за кмет на Търново, а Мамарчев — за главнокомандуващ на въстанието. Съзаклятието, обаче, било издадено от еленченина х. Юрдан Кисъов, няколко дни преди Великден (1835 г.). Турците нахлули в манастира и арестували Мамарчева и игумена. В Търново били арестувани: Велчо, майстор Димитър, Иванаки Йонков, Колю Гайтаджията и Андон Никопит. Арестуван бил и х. Йордан Брадата, от Елена. Един набързо съставен съд осъжда на смърт Велча, майстор Димитра, Коля Гайтаджията, х. Йордан и Иванаки Йонков. Капитан Мамарчев и Андон Никопит били изпратени в Цариград. Първият бил изпратен на заточение, а Андон Никопит бил освободен под гаранция на патриаршията. Така печално завършил този опит за въстание в 1835 год.

През 1856 г. в Търновско се повдига тъй нареченото дядо Николово въстание. С това въстание дядо Никола (капитан Никола Филипovski) искал да изяви протест, че не се дали на българите онези правдини, които били обещани от Хатишерифа (1839 г.) и Хатихумаюна (1856 г.). Приготвенията за въстанието се извършили още докато траяла Кримската война. Мнозина от Търново, Лясковец, Елена, Беброво и др. изявили готовност да вземат участие във въстанието. Дядо Никола разчитал най-вече на градинарите от Търновският край. Планът за въстанието бил такъв. Най-напред ще се завземе гр. Търново (до лятото на 1855 г. там нямало турски гарнизон), след това ще се завземат балканските проходи, за да се пресече връзката на Северна България с Цариград. След това въстаниците ще се разделят на три отряда: въстаниците от Търново, Лясковец и Горна Оряховица щели да отидат към Дунава, тези от Дряново, Трявна и Габрово — към Севлиево, Ловеч и Плевен, а ония от Елена щели да заминат към Осман-пазар и Шумен. С това се целило да се подигне цяла Северна България. Макар че през лятото на 1855 г. в Търново се настанил турски гарнизон, капитан Никола не се отказал от идеята за въстанието. Решено било въстанието да се обяви на 15 август (Успение Богородично). За сборен пункт бил определен Лясковският манастир. Тъй като имало опасност да се разкрие тайната, дядо Никола решил да ускори деня на въстанието. По тази причина той заминал за манастира на 29 юли (1856 г.). Там дядо Никола очаквал да види голям брой въстаници, но такива се явили малко. На 30 юли ст. ст. дядо Никола излязъл от манастира с една малка чета от 12 души. С тази чета той се отправил за Капиновския манастир и оттам, през Тревненските села, за Габровско. В с. Нова махла, както и от други села, към четата се присъединили още няколко десетки селяни, но те не били въоръжени и се върнали. На 31 юли четата била в Соколския манастир, където бил направен молебен. По дирите на четата, обаче, тръгнала потеря. По едно време между билиукбашията на запяните и дядо Никола се повели преговори. Целта на турската власт и на някои български чорбаджии била да измамят дядо Никола да влезе в Габрово и там да обезоръжат четата му. Дядо Никола отначало тръгнал за Габрово, но се досетил какво му се крои и се запътил отново към Балкана. На моста пред Габрово се завързала престрелка между запяните и четата. От четата паднали двама души и

тя отстъпила към Трявна, като същевременно се разпръснала. Дядо Никола стигнал до с. Дончевци (Тревненско) и се спрял в къщата на Дончо Стоянов. За неговото убежище било съобщено, не-известно от кого, на мюдюрината в Трявна. От там били изпратени 8 запяни, които намерили дядо Никола в Дончовата градина и го застреляли както бил задремал (2 август).

През 1862 г. в Търновско имаме ново раздвижване. Когато през 1861 г. Сърбия взела да се готви за война с Турция, С. Раковски влязъл във връзка със Сръбското правителство за общо действие и изработил план за освобождение на България. В Белград бил съставен революционен комитет и била образувана българска легия. В България били изпратени апостоли, за да подготвят населението за въстание. За апостол в Търновско бил изпратен хаджи Ставри от Сливен. Той уверил търновци, че заедно с българската легия ще дойдат на помощ и сърбите, за да се освободи България. За уверение в казаното, търновци изпратили двама пратеници в Белград, където сръбският министър Гарашинин лично ги уверил в истинността на казаното от хаджи Ставри. След завръщането на пратениците, търновци с още по-голямо въодушевление, се заели с подготовката на въстанието. Те трябвало да чакат знак от Белград. Търновските турци, обаче, усетили приготвенията за въстанието. По тази причина съзаклятниците решили да ускорят деня на въстанието. Те се събрали на 13 юни ст. ст. в Лясковския манастир. На този ден там се събрали около 70 души, от които се съставила чета. От манастира четата потеглила за Балкана, където се очаквало да дойдат и други чети. В Капиновския манастир четата се забавила три дни, а турците научили вече за нея. В Балкана четниците не намерили други чети, а при това научили, че по дирите им иде силна потеря. В четниците се появило разколебание. Търновчани се завърнали в града, а тези от другите места продължили движението си из планината под водачеството на Салчо Аврадим. Салчовата четица била нападната от силна потеря. Някои от четниците били заловени, а други избягали. Иван Аджемов, като излага събитията от 1862 г., пише, че в тази година дядо Никола и Салчо Аврадим излезли в Габровската планина с една чета, но всички били избити, а само Аврадим избягъл в Ловеч, известил за това на Тодор Ковачев и се отправил за Румъния. (Ив. Аджемов. Сведения и записки за живота на Г. С. Раковски, 1896 г., с. с. 46—47). Под думата „чета на дядо Никола“ у Аджемов не трябва да разбираме четата на кап. Никола от 1856 г., а четата на Никола Стефанов от с. Съботковци (Габровско), която излиза едновременно с четата на хаджи Ставри. Четата на Никола Стефанов се е състояла от 60 души. Тя развяла знамето си в Соколския манастир, където се очаквало да дойдат въстаници от селата. Турците извадили редовна войска и тази чета била разбита (Г. Димитров. Кн. България, II, с. 206). Тъй че Салчо не е участвувал в четата на Никола Стефанов, а е водил останалата част от четата на хаджи Ставри. След разбиване на Салчевата чета, Салчо избягва във Влашко през Ловеч и Свишов. Тодор Ковачев, за когото споменува Иван Аджемов, ще е Тодор Ковачев от Свишов. Той по-късно живее като емигрант в Т. Магурели (Румъния).

поддържане на пробудилото се съзнание у народа. За кратко време Ат. Долапчиев успял да създаде значителен кадър от школувани певци за нуждите на освобождаваните от гръцко опекунство наши църкви в този край.

Между многото негови ученици, емигрирали от родните си домашни огнища след 1878 г. в разни градове на освободеното ни отечество — главно в Бургас и Варна, на първо място трябва да споменем името на известния софийски протопсалт Иван Каиков, роден на 10. II. 1876 год. в гр. Бунар Хисар, Одринско. Той се учил в Одрин, където усвоил църковното пение в ръководеното от Ат. Д. певческо училище. След завършване на образованието Иван Каиков станал народен учител и като такъв вземал активно участие в революционните борби. Обвинен от турската власт в противодържавна дейност, Каиков бил арестуван и изпратен в 1900 год. на заточение в Мала-Азия. Там лежал 7 години в затвор. Като се освободил, върнал се веднага в Лозенград. Но нямайки условия за творческа работа, поради постоянното безпокойство от страна на властта, той емигрирал в България и се установил в София. Тук бива назначен за певец в църквата „Св. Седмочисленици“, а след това и в „Св. София“. В 1918 год. е изпратен в Цариград като прогимназиален учител и певец в екзархийския параклис, а от 1932 до 1938 година изпълнява длъжността архивар в Цариградската българска легация и същевременно е певец в желязната църква „Св. Стефан“. В същата 1938 година Ив. Каиков се пенсионира и се връща пак в София, продължавайки да пее в разни столични църкви: в „Св. Седмочисленици“, в „Св. София“, в „Св. Неделя“, в „Св. Георги“ и др.

Иван Каиков на младини се считаше за един от най-сладкогласните наши църковни певци. За първи път аз имах случай да чуя неговото пение в Цариград през 1922 год. в желязната църква „Св. Стефан“ и бях поразен от красотата на певческото му изкуство. Преди това, като ученик в Цариградската семинария, аз и други семинаристи често ходехме в града да слушаме гръцки певци и протопсалтове. Но пението на Иван Каиков което съчетаваше в себе си източния елемент с изяшните нюанси на тракийската народна песен, изпълнено така художествено чрез неговия плътен баритонов глас, остави у мене незабравим спомен. Аз почувствувах неговото пение близко до сърцето ми — то ми се видя много по-хубаво от пението на гръцките протопсалтове. В София Ив. К. с умилителното си пение привличаше множество богомолци и любители на църковното пение от всички квартали на столицата. А през великите пости, особено през Страстната седмица, храмът, в който пееше не побираше насъбралия се народ, дошел да чуе гласа му. Пък и сегашното му пение, изпълнявано в напреднала вече възраст, не е изгубило още своя чар. За отбелязване е, че през всичкото време на певчеството му, което продължава повече от 65 години, Ив. Каиков, възпитан в традициите на Одринската школа, никога не е скъсвал връзката с нейния изпълнителски маниер. Изкуството му е високо ценено не само от нашата българска общественост, но и от гръцките капациети (през време на пребиваването му в Цариград), които са давали положителни отзиви за неговото

певческо майсторство. Въз основа на тези отзиви, Каиков бе удостоен с отличието „протопсалт“.

Институтът за музика при БАН, високо ценейки гласовите качества на Иван Каиков, записа на магнитофонна лента изпяти от него църковни песни за показ на идващите поколения.

Други видни представители на Одринската школа били синовете на Атанас Долапчиев: Васил и Никола.

1) Васил Долапчиев е роден в гр. Одрин на 13. XII. 1865 г. Дошел в България през 1892 г. той се установил да живее в гр. Поляновград. Постъпил на певческа длъжност в тамошната църква и пял до 1902 година. След това се преместил в Бургас. До 1906 г. бил певец в малката църквица „Св. св. Кирил и Методи“, а след това се преместил в църквата „Св. Богородица“ — 1906 г. В нея той пял и наслаждавал слуха на богомолците до края на живота си — 10. IX. 1933 г. Притежавал хубав баритонов глас и в своето пение се е старал да подражава на наследеното от своя баща образцово певческо изпълнение.

2) Никола Долапчиев е роден в Одрин през 1876 г. Като усвоил от баща си тънкостите на църковното пение, той бил назначен за църковен певец в гр. Лозенград, в храма „Св. Никола“. Скоро обаче заминал в гр. Бургас и там получил назначение първом в църквата „Св. Богородица“, а след това в „Св. св. Кирил и Методи“, където дълги години огласял своите доводи на храма със своя прекрасен глас.

Както казахме по-горе, повечето от учениците на Одринската школа емигрирали в България и най-добрите от тях се установили да живеят в близките до Одрин черноморски градове Бургас и Варна. Преди освобождението на България, пък и няколко десетилетия след това, църковното пение в тези градове не е могло да се развива на българска почва, понеже било под силно гръцко влияние. Едва в началото на настоящия век българското църковно пение в Бургас и Варна започнало да се развива и да напредва. Първите му насадители били дошлите от Тракия — главно от Одринско — църковни певци. Освен двамата братя Васил и Никола Долапчиеви, в Бургас се прославили и следните певци от Одринската школа:

1) Георги Ковачев, родом от Лозенград, който след Илинденското въстание се преселил в Бургас и дълги години пял в църквата „Св. св. Кирил и Методий“ и

2) Янко Марков Георгиев, роден в Лозенград в 1885 г. Той завършил Цариградската семинария, където усвоил в съвършенство псалтикията. Основната закуска обаче по източното пение получил в родния си град от учителя Иван Каиков. След завършване на семинарията, Я. Марков бил 4 години певец в Лозенградската църква „Св. Атанасий“, и 6 години пял в екзархийския параклис в Цариград. От Цариград се преместил в София и тук 4 години следвал право в Държавния университет, като едновременно пеел в столичната църква „Св. София“. Като завършил юридическия факултет, Я. Марков се установил на постоянно местожителство в гр. Бургас. Едновременно с адвокатството, там той практикувал и църковно певчество в храма „Св. св. Кирил и Методий“ до 1914 година. А от тогава до днес той заема диригентска длъжност в

същия храм. Като негов съученик в Цариградската семинария (той бе в V, а аз в I клас) спомням си с какъв захлас сме слушали неговото пение в нашия параклис, когато той заемаше ръководно място на десния клирос между учениците и изпълняваше по-важните песнопения от утренното и вечерно богослужение или някоя херувимска песен в Божествената св. литургия. Ние се стараехме да му подражаваме. Неговото пение се отличаваше именно с влагания в него одрински изпълнителски маниер, който той унаследи от своя учител Иван Канков.

Видни певци от Одринската школа са още:

1) Иван п. Димитров Вълчев, роден в гр. Бунар-Хисар на 6. II. 1886 г. Той също завършил Цариградската семинария, имал хубав теноров глас и владеел добре псалтикията. Още като дете бил приобщен към особеностите на одринското певческо изпълнение. До Балканската война бил учител и певец в родния си град Бунар Хисар. След войната се преселил в България и се установил да живее в гр. Айтос, където от 1913 до 1951 год. непрекъснато бил църковен певец и диригент на тригласния хор при храма „Св. Димитър“. Починал на 6. VI. 1955 година.

2) Георги Кирков, роден в с. Еникьой, тракийско. И той рано се преселил в София, където бил назначен за певец в храма „Св. Николай“ (стари), а през 1900 г. преминал на служба в църквата „Св. Седмочисленици“. Притежавал хубав глас. Приятното му пение се харесвало на богомолците.

3) Иван Попов Петков, роден в гр. Малко Търново. Получил образованието си в Одрин, където основно усвоил църковното пение. Най-напред пял в Одрин, след това в Малко Търново, а като се преселил в България, установил се в Коларовград. Оттам се прехвърлил във Варна. Заемал певческа длъжност в разни църкви на града и навсякъде задоволявал богомолците с образцовото си пение.

Следните певци, родени в гр. Малко Търново: Иван Стратев Титеров, Павн Попов Томов, Тодор Попов Томов и Недялко Иванов Кантарджиев, са също известни последователи на Одринската школа. Те владеели в съвършенство псалтикийното пение. Първите двама са починали. С прекрасното си изпълнение и влагано майсторство те оставили незабравими спомени между богомолците в църквите, където са практикували своята професия, а останалите двама още продължават да служат на хубавото църковно-певческо изкуство.

Петър Динев

ЦЪРКОВЕН АМБОН

П о к а я н и е

(ПРЕД ДВЕРИТЕ НА ВЕЛИКИЯ ПОСТ)

В Църквата Божия грехът се представя като нравствена проказа, като болезнена проява на човешката душа, която е силно привлеклива, заразителна, смъртоносна. Когато бацилът на греха влезе в душата, почва да я руши отвътре, ако тя няма в себе си съпротивителни сили. Най-напред се явява рана на най-слабото място. Постепенно тя се превръща в гангрена, в язва. Оттук отровно течение почва да се носи и по другите области на душата, обхваща нервната система, заразява мозъчните центрове, помрачава ума. Човек или разбеснява, или унива. Кръвта му или кипи във врящата отрова на пъклените замисли и кроежи, или затихва и избледнява.

Борбата срещу греха носи името покаяние. Спасителят дойде на света за борба срещу него. Сам да се бори и да мобилизира човечеството за борба. Първият зов на Неговото благовестие към жителите на Земята е изразен с думите „Покайте се!“ Той е мотивиран внушително и ясно: „Покайте се, защото се приближи царството небесно“ (Мат. 4:17).

Тъй са проповядвали тия, които са били пратени от небото преди Него, пророците. Тъй се е разправял с грешния свят и последният от тях, когото Прод обезглави, Йоан Предтеча, Кръстителят.

Покаянието е борба, за която сигналите идат от небото. Човечеството се оказва неспособно да поеме тая борба със собствени сили и да я води неотслабно. Затова и му дойде помощ от небото.

Това стана и става приблизително тъй, както се случва в някое селище, в което пламва епидемия в страшни размери и почва да коси младо и старо. Възрастните се суетят, децата пищят, тревогата расте. Възролиците към гробните предели не спират. Стават все по-големи и по-внушителни. Страхът е обезсилил хората тъй, че те не могат вече и да плачат. Същата паника е обхванала и околните селища. Помощ? Откъде? Болните не могат да помогнат на болни. Нужни са здрави хора отвън, които да

донесат лек. Нужен е лекар, който познава болестта и знае, как и с какво да я лекува. Едва когато идват здрави хора, водени от лекар, болестта спира и животът се успокоява.

Тъй става и с човеците, обхванати от проказата на греха. Дойдоха пророците, дойде Предтеча, Дойде и Сам Небесният Лекар, започна голямата и съдбоносна борба срещу греха от първите стъпки при изкушенията в пустинята до кръста на Голгота.

Когато пламна утрото над отворения Му гроб и Възкресението се превърна в празник на вековечната победа над греха и последния му ужас — смъртта, животът на земята се почувствува възправен на нозете си, дишаш бодро и спокойно на ведрина и светлина.

Многобройни са подбудите за тая борба водена, чрез сили, които идат отгоре. Основната подбуда е дадена в началните стихове на псалом 18: „Небесата проповядват славата на Бога и за делата на ръцете Му възвестява твърдата. Ден на ден реч предава, и нощ на нощ знание открива. Няма език и няма наречие, дето не би се чувал техният глас“. Небесата с многобройните си звезди мирове, неизмеримите пространства, пълни с възшебна красота и хармония, премъдро устроената земя със забележителното многообразие на живота по нея ден и нощ открито, ясно и внушително благовестят една и съща, вечна истина: премъдр е Творецът и Промислителят, свет е Всевишният; мъдри, чисти и свети трябва да бъдат тия, които са открили следите Му, които Го разбират и познават. Съвестта, събудена и просветлена, надига глас из вътрешността на живота към стъпките на разумните земни обитатели: Покайте се! Този мощен глас, идващ от небото, произлизащ като мълния дупните, се пръска нашироко из тихите и спокойни, из тревожните и бурни вълни на живота, разразява се в стихията неудържима, която значи все един и същ призив: Покайте се! Покайте се! — Викат небесата, понесли славата на Бога от единия до другия си край. Покайте се! — Вика земята, друсана непрестанно

от смутове, тревоги и войни. Стои на разплакани живи същества, десетки, стотици, хиляди, милиони! Когато страхът от пристъпите на греха стане голям, прелива в тревога, променя се в плач, надига се в буря, която шибя немисловство по лицата и не дава покой ни денем ни нощем. Ден на ден реч предава, и нощ на нощ знание открива: както Бог е свет, тъй свет трябва да бъде и животът, за да има мир и покой по всички негови пътища и кръстопътища.

У Бога, вечния всемогъщ и вездесъщ Дух, няма застой. Затова и призивът, който иде от небето за покаяние, значи движение непрестанно, борба до пълна победа над греха.

Призивът е насочен не към един или друг човек само, а към всички, които са дали простор на похоти и страсти, както и към тях, които невъзмутимо гледат на видението на греха, леко притварят очи пред него. Той е насочен също и към тях, които са поставени да бъдат светилници, а са оставили себе си без елей, светилници загаснали, потънали в прах.

Покаянието е сражение с начало, но без край. То почва тогава, когато човекът разбере, че има враг пред себе си, който трябва да бъде унищожен. Почва, а не свършва, защото врагът е нещо неуловимо, нещо, което като се прогони през вратата, влиза през кумнина. Борбата свършва едва тогава, когато човекът направи последния се издих и се остави да бъде понесен към жилището на мъртвите. Към гроба той отива победен или победител. И затова кончината му е тъжна или блажена.

Както на обикновеното бойно поле воиниците се сражават най-добре, когато видят открито врага и пресметнат силите му, тъй и на духовното бойно поле хората се сражават най-успешно, когато ясно осъзнават греха си и се почувствуват като воиници, храбри и силни. Съзнанието за грях е първата стъпка в борбата срещу греха. Не може да се бори с греха този, който не знае, че е грешен, че има отрови в себе си, които тровят и другите. Голямо изкуство е да умеем да се оглеждаме в огледалото на божествените истини, за да можем да виждаме нечистите петна по лицето си, да се погнусяваме от тях и тъй да пожелаваме чисти води, които омиват и освежават.

Затова и покаянието в първия си стадий значи борба за чисто огледало. Последното се придобива чрез вникване в смисъла и в духа на Писанието. Има хора, които четат Писанието не само пред себе си, но и пред другите, учат и другите на него, а никога не се постарават да разберат духа му. Когато човек добие способността да по-

ставя себе си под критерия на Писанието, става свой съдник, който с нищо не се подкупва. Той не само вижда да себе си окален, но и почва да се чисти. У него се заражда устрем към духовна чистота, която прозира през тялото навън и го прави целия чист. Едва тогава той почва да разбира съдържанието, което Евангелието на Богочовека влага в понятията правда, истина, любов, милосърдие, смирение, кротост. Съзнал, че до момента на опомнянето си е бил несправеден в отношенията си към другите, че е говорил за истина, без да я познава, че е тръблял за любов, а самият е бил прикрит човеконенавистник, че на устата му думата милосърдие е звучала сладникаво, а в душата и в обноските му тя цялата е била в горчилки, че високо е дигал главата си, когато тя е била отвътре празна, че е изисквал от другите кротост, а самият никога не е бил кротък, той прави пълен завой и решава, не само да бъде праведен към другите, но и да се бори за правда, не само да бъде истинен, но и да настоява от мястото си за истината, не само да бъде образец на любов, милосърдие, смирение, кротост, но и да изисква от ближните същите добродетели.

Опомнянето обикновено идва, след като човекът е бил силно раздрусан от някое обстоятелство, което никога не идва случайно.

Когато божествените и човешките сили се срещнат в светата покаянна молитва, в която пламва огънят на решимостта да се тръгне по друг път, по обратния път, който води от лъжата към истината, от неправдата към правдата, от ненавистта към любовта, от злото към доброто, злото пада обезсилено в нозете на човека и той се възправя горд и священоразгневен със същите ония думи на уста, казани от Спасителя в пустинята на изкушенията: „Махни се от Мене, сатана!“ (Мат. 4:10).

Чистата, пълната със съкрушение и плач за греха покаянна молитва, застанала начело на един цялостно обърнат живот, се превръща в благодатна сила, която гори из целия човек и го прави нов и в мисли, и чувства, и в дела, — човек боголюбец, правдолюбец, миролюбец, — в най-точния смисъл на думата — човеколюбец.

Тук е и смисълът на светото църковно таинство, именувано „Изповед“: то е божествената диадема на покаянието, под която лицето на каещия се почва да свети като слънцето при ведро-синьо небе. При него става тъкмо тая желана среща между завърналия се в бащините двори блуден син на Бога и Самия безкрайно любещ и милващ Бог-Баща.

Д-р Т. п. Тодоров

Сълзата на Шопен

(Из романа „Сказание за Шопен“)

Около Шопен от много години подред цареше атмосфера на възхищение и уважение. Разбира се, не всяка негова творба беше посрещана с ентузиазъм. Имаше и такива критици, които отричаха таланта на Фридерик. Те се дразнеха не само от характера на неговия талант, но и от съдържанието на неговата музика, дразнеше ги нейният народен и национален характер, чужд на хората, възпитани в галантните салони. Не го разбираха даже негови приятели и привърженици.

Дълго време го уговаряха да напише симфония, опера... Особено често ставаше дума за опера. Да напише опера го съветваше проф. Елснер, приятелите му Войтеховски, Витвицки, Залески. Даже Жорж Санд и Мицкевич бяха на мнение, че венецът, най-големият връх и постижение на Шопеновото дело трябва да бъде операта. Но тя не се появяваше. А Шопен почти не се занимаваше с други инструменти, освен с пианото.

Понякога го обвиняваха в творческа бедност: „Що за композитор е — питаха някоя, — щом не може да прескочи границите на един инструмент? Къде е неговата симфония, къде е преди всичко неговата опера?

Фридерик отговаряше с добродушни усмивки. Така привикна към укорите в последните години, че ако не го отегчаваха много, често пъти предизвикваха у него смях. Той си установи даже начини на отговори на упреците. Първият от тях беше най-прост. Когато някой го измъчваше с въпроси, на които трябваше да отговаря само от вежливост, Фридерик повдигаше дясната си вежда.

— Питате, — усмихваше се той, — защо не напиша опера?

— Да. Защо не напишете опера?

— Добре, — кимваше сериозно с глава Шопен. — Ще ви отговоря. Но само тогава, когато отговорите на моя въпрос.

— Моля!

Шопен гледаше в тавана и поставяше въпроса си:

— Вие защо не летите?

Оня се учудваше глупаво:

— К-к-ка-ак защо!? — и без да знае, дали Шопен се надсмива или е полудял, отговаряше: — Защото не мога, не умея.

— Е, виждате ли, — отсичаше Фридерик. Аз също не умея нито да лега, нито да пиша опери.

Любопитният или се обиждаше, или се отнасяше с разбиране. Във всеки случай на въпроса се слагаше край.

На по-интелигентните Шопен отговаряше също просто:

— Не заповядвайте на поетите да пишат романи... Не ми заповядвайте да пиша опери.

И отново всичко беше в ред. Понякога обаче не можеше да се отърве с един въпрос или с един отговор. Така стана например по случай рождения ден на Жорж Санд. Бяха поканени няколко стари приятели на Шопен. Присъгна и А. Мицкевич, който имаше обичай да сядат веднага в най-тъмния, усамотен кът. Бяха дошли още Витвицки, посивял вече и малко оплешивял. Франтишек Гжимала, Юлиуш, Фонтана и други. Витвицки минаваше за скучен човек. Този път, изглежда под влияние на хубавото вино, той особено упорито започна да пита, кога най-после Шопен ще се заеме да напише голяма, национална полска опера. В Париж се клокарствувало по този въпрос. Даже няколко професионални дърдорковци се кълнели, че със собствените си уши чули фрагменти от главните арии.

Отначало Фридерик отговаряше със шеги, после се ядоса, но нищо не помагаше. Витвицки беше упорит и като всеки упорит човек, малко тъп. Трябваше най-после целият въпрос да му се обясни спокойно и разумно.

— Драги мой! — Обърна се към него Шопен. — Искате да напиша голяма национална опера. Значи трябва да напиша, както вече много пъти сте говорили, някаква историко-музикална драма за живота на някой от нашите славни крале или хетмани. Нали?

Витвицки чукаше с пръст на масата:

— Да, да... именно!

Фридерик помръдна рамене.

— Действително. Трябва да напиша увертюра за 12 фанфара; след това 4 действия за 40 фанфара и ария за тенор, който ще се върти по сцената с картонена корона и пейки моята ария, ще намира на дамите в ложите.

— Защо са тези шеги, насмешки? — възмути се Витвицки.

— Не са насмешки, това е истината, — отговори остро Фридерик. И неочаквано се усмихна.

— Но все пак ще ви кажа, че може да ми се удаде да напиша някоя национална ария. Нещо повече, преди

няколко дни написах нещо в този стил... и навярно сега ще ви го изсвирия.

Всички онемяха от учудване и от любопитство. Но как? Нима Шопен, който от толкова години отказваше да напише историческа опера, е пристъпил най-после към тази работа?

Жорж Санд, Делаacroa, Хилер чакаха с нетърпение и напрежение — за тях думите на Фридерик бяха необичаен обрат в разговора.

Фридерик седна до пианото и засвири мазурка, обикновена мазурка, която започва с единична лирична мелодия и свършва пак с проста мелодия, но построена върху много акорди и вече не лирична, а героична.

Витвицки не разбираше нищо. С ясно разочарование той помръдна рамене:

— Да... — мърмореше той. — Да, това е хубаво.

Но изведнаж се разгневи: — Защо ни лъжеш? Това не е ария, а мазурка. И не напомня кралска история, а селски песни и танци.

Фридерик стана и каза:

— Да, мазурка е, защото това е моето национално изкуство. Разбираш ли? Не ария за крал с картонена корона, а песен за живия народ, за моя народ!

— Що за народ?! Невежи, прости селяни! — измърмори Витвицки.

Но сега скочи и Мицкевич. Неговият глас загърмя гневно:

— К-как?! — запита той. — Нима още не сте разбрали, кой е именно народът?!

Своето национално изкуство на кого трябва да посветим и от кого трябва да се учим? — Именно от тези, от които се учи Шопен и чието сърце той е запазил в своята музика.

Всички слушаха с покорно мълчание. След това Фридерик не даде на никого да говори. Започна да свири и свири до късна нощ. Свещите и лампите в стаята угасваха. Сенките се съгъстваха, а музиката ставаше все по-хубава, все по-могъща, по-пленителна...

Шопен свърши своя концерт с оная мазурка, която беше свирил вече веднаж. Поради сенките и слабата светлина в стаята никой не забеляза как при последните акорди от очите на Фридерик се търкулнаха две сълзи. Едната от тях се отрази в светлината на угасващите свещи и като се плъзна по бузата му, падна върху белите клавиши на пианото.

И. Брошкиевич

БЛИЖНИЯТ

Ю. Жадовская

Покрит със рани, цял потънал в прах,
във сълзи потопен — край пътя аз лежах
и мислех си с тъга неизразима:
къде ли са сега и близки, и любими?...
Безкрайно множество премина покрай мен,
но никой взор не спря на бедния ранен...
Един във своите грижи бе зает, а друг
страхът от раните отблъскваше от тук...

Усещах вече аз крилото на смъртта:
замираше дъхът на монте уста...
Но ето — спря един — и с милваща ръка
сълзите ми отри, с любов ме приласка...
Той бе ми непознат. Но моето сърце
видя човека-брат във негово лице...

Ст. Ваклинов

ОТЗИВИ И БЕЛЕЖКИ

Борба за светло бъдеще

Шестдневната среща в Букурещ завърши. Това беше среща на младежите и студентите от балканските страни и Адриатика: Италия, Гърция, Албания, Югославия, България, Румъния и Кипър. Един свещен идеал на човешкия род бе събрал цвета на страните от тая зона на света. Това е свещеният идеал за мир в света. Призовани от този свещен идеал за мира, младежи от балканските страни и Адриатика се събраха в Букурещ да обмислят, да намерят начин и да поканят отговорни държавни мъже, политици, учени и военни — с разум да разрешават

поставените от живота въпроси, с доверие и искреност да се сътрудничи, в спокойствие да се твори, в мир да се живее.

Бъдещият живот е на младежта. Как тя утре ще го живее? Какво тя ще наследи от своите бащи и деди — суров материал и готови сечива за мирен труд и щастлив живот ли, или купища от смъртоносни оръжия за самоизтребление, войни и сълзи, страдания и мизерия.

Днес младежта е изправена именно пред лицето на тези две дилеми: творчество и живот в мир или недоверие и

омраза, войни, ужаси и мизерия на човешкия род по лицето на земята.

Днес науката се движи със светкавична сила и бързина в разкриване велики тайни на вселената. Гигантски все-страни научен напредък се разгръща във всички области на живота, създават се условия и реални възможности да се създаде на земята райски живот за човешкия род.

В този велик, съблимен момент младежта на Балкана и Адриатика се беше събрала да размени сърдечни и искрени творчески мисли за разведряване недоверчивата атмосфера между страни и народи, за разбирателство и сътрудничество във всички области на живота, за мирно съществуване.

Ханаанска земя са Балканът и Адриатикът. В нея тече мляко и мед. Върху нея греє слънцето на плодородието и изобилието. Земни и подземни, водни и подводни не-сметни богатства преливат и чакат мирен труд да ги прибере и оползотвори. Трудолюбиви, любознателни и сър-

дечни люде — народи — населяват тая благословена от Бога земя на Балкана, Адриатика и Кипър. По тая същата земя миналото е било безумно, жестоко, страховотно. Недоверие и умраза, унищожителни войни са по-мислили и изпепелявали всичко. Миллиони убити, други толкова нещастни. За милиарди богатства са унищожавани.

За какво е било всичко това? — От недоразумения — за чужди интереси.

Днес е друго. Днес премъдрата майка — историята — всичкото това черно минало го сочи на нинешните и бъдещите поколения, направо на младежта, да се обедини в името на свещения идеал на човешкия род на земята — в идеала за мира — и я учи, подканя и моли — народите от тази зона на света да си подадат искрена братска ръка за дружба и мир.

Свещ. Воин Илиев

КЪМ ПАМЕТТА НА МЕЛХИСЕДЕК III, КАТОЛИКОС — ПАТРИАРХ ВСЕЯ ГРУЗИИ¹

В 1958 г. на покойния вече католикос — патриарх всея Грузии Мелхиседек III, по случай 86 години от рождението му, бил пратен поздравителен адрес, написан художествено на специална хартия от известния наш художник Георги Цапев. В тоя адрес, от който покойният, според негови писма, е бил трогнат и винаги го е държал на видно място, се вижда кои са били неговите другари българи в Казанската духовна академия (1896 — 1900) и затова има известно историческо значение.

Адресът, който е бил написан на руски, преведен на български гласи

„До Негово Светейшество католикос — патриарх на цяла Грузия Мелхиседек III, Тбилиси, Сионская 4

Вам, незабравимия и добрейшия наистина божествения Михаил Георгиевич Пхаладзе, сега светейшия католикос — патриарх на цяла Грузия Мелхиседек III, славния другар на българите студенти от Казанската духовна академия:

Лаза Цунев, Атанасий Ковачев, Роман Бакърджиев, Димитрий Пенков, иеромонах Паисий Па-

стирев, о. Никодим Атанасов, Кръстю Господинов, иеродякон Неофит Тасев, Георги Златев, Димитрий Стратев, иеромонах Пантелеймон Шалев, Иван Кюлев, Димитрий Русев, Велко Кантарджиев, Христо Буров, Анастас Желязков, Христо Тошев и Дино Божков, по случай 86-та годишнина от рождението Ви

Най-сърдечен привет.

Многая, многая лета.

Тебе поем, тебе благословим, тебе благодарим, любимий и високочтимий другарю, който си наша радост и наша гордост.

Ние Ви чакаме. Чака Ви и знаменитият наш Бачковски манастир, основан от великия българолюбец грузинеца Григорий Пакуриян.

От сърце и душа предани Вам единствени останали живи до сега

(п) Ан. Желязков и Д. Божков
София, България, 10 август 1958

Художник: (п) Г. Цапев

¹ Вж. „Църковен вестник“, бр. 5 от 6. II. 1960.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Относно пенсионирането на свещенослужителите. Св. Синод с окръжно № 9814-28 от 18 декември 1959 г. разпореди до епархийските началства да бъдат пенсионирани ония свещенослужители, които навършват 60-годишна възраст и имат прослужени години за пенсия. Тази синодна разпоредба се отнася до ония свещенослужители, които, имайки пределната възраст, имат и прослужено време, което действително се признава за пенсия. В противен случай свещенослужителите продължават своето щатно служение.

Из канцеларията на Св. Синод. Освободен е от длъжност по пределна възраст и прослужено време за пенсия началникът на отдела за вътрешно-ведомствен финансов контрол Кирил Григоров Стефанов, считано от 1 февруари т. г.

Нов архиерейски наместник. На мястото на пенсионирания се от 1 януари т. г. архиерейски наместник в гр. Елена Всеблагоевеният престоерей Павел Ганев Карпаршев е назначен Негово Всеблагоевичество престоерей Георги Стоянов Руневски.

Академик Тодор Павлов на 70 години. Българската общественост отбелязва с голяма признателност 70-го-

дишнината от рождението на нашия голям учен и общественик академик Тодор Павлов, председател на Българската академия на науките. Президиумът на Народното събрание удостои с високото звание „Герой на социалистическия труд“ и награди със златна звезда и орден „Георги Димитров“ академик Тодор Павлов за неговите високо оценени у нас и в чужбина множество научни трудове и за голямата му обществена дейност.

Югославска делегация в България. От 5 до 11 февруари у нас гостува по покана на Националния комитет за защита на мира делегация на Югославската лига за мир, независимост и равноправие между народите. В издаденото съвместно комюнике се подчертава, че са водени в дух на разбирателство разговори по въпросите на взаимното сътрудничество в борбата за запазване на мира, както и за развитие и укрепване на връзките между борците за мир на Балканите и Адриатика. Поканена е делегация на Българския национален комитет за защита на мира да посети Югославия.

Редактор Йордан п. Илиев